

Ioana MOLDOVAN

Festivalul Internațional de Teatru ATELIER

A XIV-a ediție a Festivalului Internațional de Teatru ATELIER de la Baia-Mare, desfășurat în perioada 11–18 iunie a.c., a respectat rețeta anilor trecuți, propunând spectatorilor săi, forme actuale de teatru-dans, teatru-gestual, pantomimă, teatru-poezie, metateatru, teatru în spații neconvenționale, teatru instrumental, teatru burlesc, teatru cu obiecte – rețetă experimentată în alte 13 ocazii, cu ajutorul spectatorilor din Sighișoara și Sfântu Gheorghe.

ATELIER 2006 a fost însă o întâlnire construită în jurul centenarului Samuel Beckett, în programul Festivalului figurând: un *workshop* de trei zile, condus de regizorul Victor Ioan Frunză și focusat pe **Puterea secretă a cuvintelor la Samuel Beckett**; două spectacole după textele autorului: **Sfârșit de partidă** (regia Gelu Badea, Teatrul de Nord Satu Mare), respectiv **Așteptându-l pe Godot** (regia Tompa Gábor, Teatrul „Tomasi Aron” din Sfântu Gheorghe); un spectacol inedit după poeziile lui Beckett – **Mâzgălituri** (regia Ovidiu Caița, Teatrul de Nord Satu Mare); un spectacol radiofonic propus de Dan Lotoțchi (Teatrul din Turn, Sighișoara), care a tradus **Monolog pentru altele**, un text datând din anul 1980 și, nu în ultimul rând, trei zile dedicate colocviului **Căutându-l pe Beckett**, care a strâns în Sala de conferințe M1CD a Centrului Millennium III reprezentanți din: Anglia (John Elsom – **Clovnii lui Beckett**), Franța (Hélène Lecossois – **Antonin Artaud / Samuel Beckett: traumatizarea metodică a corpului**), Ungaria (Anna Czekmany – **Analiza spectacolului „Așteptându-l pe Godot” în regia lui Tamas Asher**), Germania (Ulrike Doepfer – **Nimic altceva de spus. Studiu despre textele dramatice târzii ale lui Beckett**), Turcia (Semih Celenk – **Beckett, un oracol?**), Bulgaria (Aglia Stefanova – **Reprezentarea și receptarea lui Beckett în teatrul bulgar al anilor '90**) și România (Anca Măniuciu – **Literalitate și elipsă. Traducându-l pe Beckett**; Ana Olos – **Un du-te vino între Beckett și Calder**; Claudiu Groza – **Așteptarea imposibilă. Studii de caz pe texte de Beckett și Ionescu**; Dan Lotoțchi – **Spațiul alveolar la Samuel Beckett**; Ioana Moldovan – **Beckett nu se joacă la Casandra**).

Colocviul Beckett a fost deschis de invitatul de onoare: domnul John Elsom – autor, jurnalist, critic de teatru și profesor universitar, personalitate a vieții teatrale internaționale și președinte al Asociației Internaționale a Criticilor de Teatru (1985–1992) – care a adus de la Londra salutul lui John Calder, *publisher*-ul de limbă engleză al lui Samuel Beckett și, totodată, mare prieten al „celui mai abrupt versant al comunicării” (cum îl numea Dan Hăulică). Intitulată simplu **Lecția Beckett**, lucrarea a oferit repere importante din viața celui de-al treilea irlandez laureat cu Premiul Nobel pentru Literatură (1969).

În secțiunea oficială au fost prezentate 17 spectacole: **Nevestele vesele din Windsor** de William Shakespeare, regia Victor Ioan Frunză, Teatrul de Stat Oradea – Trupa „Iosif Vulcan”; **Visa game**, spectacol de teatru-dans după o idee de Cosmin Manolescu, Fundația Proiect DMC & Centre de Développement Chorégraphique du Val de Marne (Franța – România); **Angajare de clovn** de

Matei Vișniec, regia Radu Nichifor, Teatrul „Maria Filotti“ din Brăila; **Kamikaze** – un spectacol de Alina Nelega, Teatrul „Ariel“ Târgu Mureș / Underground; **Taina cerșetorului** de Cosmin Manoliu, regia, scenografia și interpretarea Mihai Bica, La Scena–Teatrul ARCA București; **Real Life Wrong** – concepția, coregrafia lui Jozsef Trefeli, Compania „Jozsef Trefeli“, Geneva (Elveția); **Quixote** – un spectacol de Ada Milea după opera lui Cervantes; **Mama Lolita** de Radu Macrinici, regia Szabo K. Istvan, Teatrul de Stat „Csiky Gergely“ Timișoara; **Voci în beznă** după **Teatrul descompus sau Omul-pubelă** de Matei Vișniec, spectacol realizat și interpretat de Eric Deniaud, Compania Drolatic Paris (Franța); **Sfârșit de partidă** de Samuel Beckett, regia Gelu Badea, Teatrul de Nord Satu Mare; **Micuța moarte** – spectacol realizat de Neil Light, Compania „Marina Sossi“ din Londra (Marea Britanie), **Avarul – o comedie a banilor**, un scenariu pentru teatrul de animație de Gavriil Pinte după Molière, Plaut, Barbu Șt. Delavrancea și George Călinescu, Teatrul de Păpuși Baia Mare; **Arlecchino & Co** – text colectiv, regia Gelu Badea, Teatrul Municipal Baia-Mare; **Plastilină** de Vasili Sigariiev, regia Radu Afrim, Teatrul „Toma Caragiu“ Ploiești; **Icarus** – regia, coregrafia și interpretarea Hikaru Otsubo, Hikaru Otsubo Butoh Company – Kotodin Tokyo (Japonia); **Așteptându-l pe Godot** de Samuel Beckett, regia Tompa Gábor, Teatrul „Tomasi Aron“ Sfântu Gheorghe; **Lili Handel** – text, coregrafie, muzică originală și interpretare Ivo Dimcev (Bulgaria).

Juriul ediției a XIV-a a Festivalului Internațional de Teatru ATELIER a fost compus din: Ioana Crăciunescu (președinte), Dana Puiu, Claudiu Groza, Doru Mareș și Marius Zarafescu, și a acordat următoarele premii:

- Premiul pentru cea mai bună coregrafie: Jozsef Trefeli pentru coregrafia spectacolului **Real Life Wrong**, Compania „Jozsef Trefeli“ din Geneva (Elveția)
- Premiul pentru cea mai bună scenografie: Adriana Grand pentru scenografia spectacolului **Nevestele vesele din Windsor** de William Shakespeare, regia Victor Ioan Frunză.
- Premiul pentru cel mai bun *One-man show*: Eric Deniaud pentru spectacolul **Voci în beznă**, Compania Drolatic din Paris (Franța).
- Premiul pentru cea mai bună actriță în rol secundar: Ioanei Dragoș Gajdo pentru rolul **Doamna Quickly** din spectacolul **Nevestele vesele din Windsor** de William Shakespeare, regia Victor Ioan Frunză, Teatrul de Stat Oradea – Trupa „Iosif Vulcan“.
- Premiul pentru cel mai bun actor în rol secundar: Sebastian Bădărău pentru rolul **Isabella** din spectacolul **Arlecchino & Co** – text colectiv, regia Gelu Badea, Teatrul Municipal Baia-Mare.
- Premiul pentru cea mai bună actriță **nu s-a acordat**; juriul a hotărât însă să transforme acest premiu în **Premiul Special al Juriului pentru concepția artistică a unui spectacol** și i-a fost decernat Adei Milea pentru spectacolul **Quixote** după Cervantes.
- Premiul pentru cel mai bun actor: Alin Teglaș pentru rolul **Maxim** din spectacolul **Plastilină** de Vasili Sigariiev, regia Radu Afrim, Teatrul „Toma Caragiu“ Ploiești.
- Premiul pentru cel mai bun regizor: Victor Ioan Frunză pentru regia spectacolului **Nevestele vesele din Windsor** de William Shakespeare.
- Marele Premiu ATELIER pentru cel mai bun spectacol: **Plastilină** de Vasili Sigariiev, regia Radu Afrim, Teatrul „Toma Caragiu“ Ploiești.

Programul oficial a fost dublat de o secțiune Off în care au fost prezentate spectacole de muzică, de poezie, spectacole radiofonice, lansări de carte,

Scenă din *Nevestele vesele din Windsor* de Shakespeare. (Teatrul de Stat Oradea)

proiecții de filme. Din extra oferta festivalului, cea mai dinamică acțiune a fost DramaFast-ul, un maraton de creație care i-a avut ca protagoniști pe: Iulia Popovici, Mihai Ignat și Răzvan Boroș. Experiment scenic și de dramaturgie, programul a constatat în scrierea de piese scurte pornind de la un articol de ziar, din presa locală, montarea partiturilor de către regizori și actori – implicați de asemenea în proiect – respectiv „publicarea” experimentului pe un CD și oferirea gratis spectatorilor. Spectacolele născute în urma unei munci de 13 ore, în echipă, au fost: **Lola** (Răzvan Boroș), **O dimineață astrală** (Iulia Popovici) și **Antidrog** (Mihai Ignat).

Dintre spectacolele care au concurat în secțiunea oficială am ales să mă opresc asupra celor mai puțin cunoscute, dat fiind că sunt fie producții din afara Bucureștiului, fie spectacole invitate din străinătate:

Kamikaze, spectacolul Alinei Nelega, cu Elena Pirea-Todoran și Costin Găvăză, jucat în Sala Studio a Teatrului Municipal Baia Mare, a oferit spectatorului nocturn 55 de minute de violență – vizuală, limbaj și gesturi. Pe scena goală, doi protagoniști și-au spus poveștile printre interjecții și eforturi fizice de apropiere și rupere – un puzzle emoțional cu forme ascuțite, care se compunea din potriviri forțate. Un cuplu exploziv, la propriu, în care mireasa Camelia amenința cu grenada în mână, încercând să-și producă singură adrenalina pe care cu alte ocazii i-o procura bărbatul care o adusese în lumea nomazilor cu motoare. Spectacol rece, despre nevoia de a salva o viață, impregnată în conștiința unui chirurg, și derizoriul unei existențe împinse spre limită, precum o mașină călcată pe accelerație.

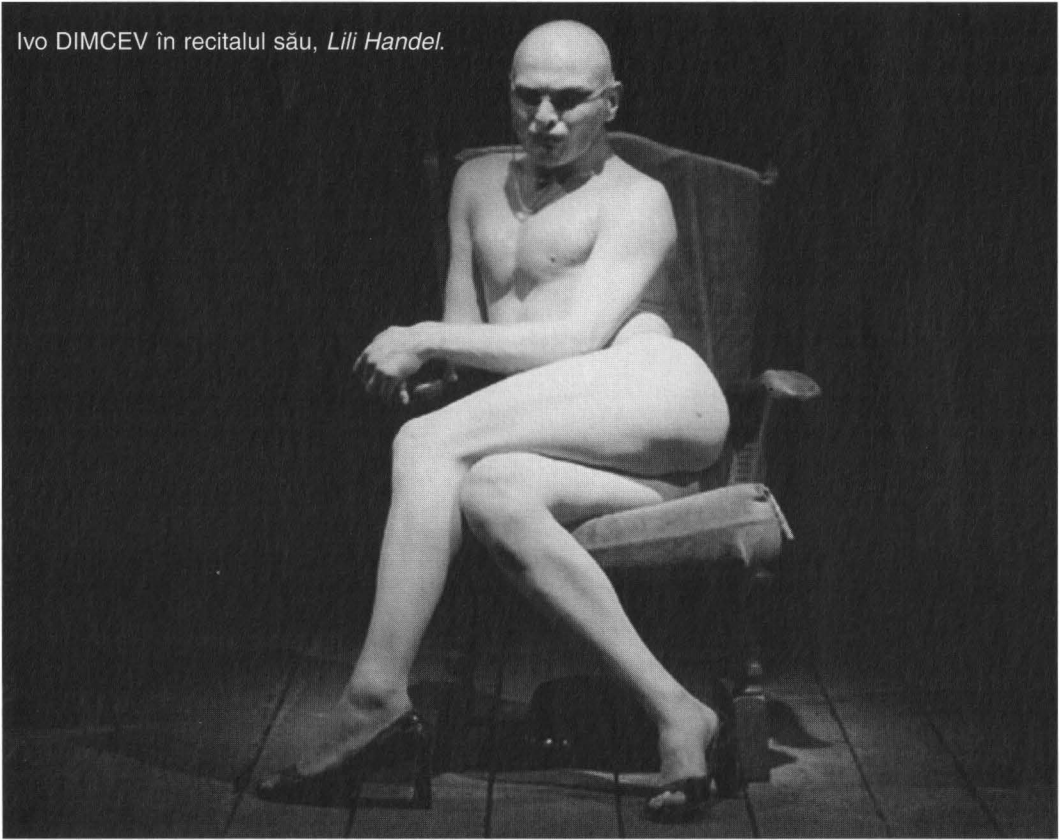
Taina cerșetorului – spectacol în regia, scenografia și interpretarea lui Mihai Bica – a propus o întâlnire caldă, inocentă, cu un sfânt citadin. Pentru text, Costin Manoliu a încercat o „coproducție” cu Gogol, Shakespeare, Nikolai Erdman, Sfântul Nicolae Velimirovici, Nichita Stănescu și Emil Brumaru, din a căror operă a folosit replici și versuri, citate ca atare. Cerșetorul în blugi uzați, cu cămașă peticită și palton imens, mărunț posesor al unei colivii-simbol ce proteja (sau ținea prizonieră?) o floare roșie, își deapănă povestea vieții, ca pe o spovedanie. Dacă ascultându-l te învâluie melancolia, e pentru că, din prima clipă când intră în scenă, Mihai Bica transmite o stare de liniște, de calm, de smerenie în fața unei lumi care merită a fi citită printre rânduri; 60 de minute de bucurie, de fragilitate și speranță, create cu puține mijloace, dar cu pofta de a dăruii ca actor, construită pe o dăruire preexistentă a textului.

Quixote – spectacolul Adei Milea, realizat în „parteneriat” cu Cervantes, Romulus Chiciuc (vioară), Bogdan Burlăceanu și Adrian Cristescu (pian) – a reușit să strângă cel mai mare număr de spectatori înregistrați la un spectacol în această ediție de ATELIER. Foarte tineri, spectatorii au împins spectacolul în „prelungiri”, solicitând bis artiștilor, în trei rânduri. *Performance*-ul a animat și invitații sosiți din străinătate, care după trei zile de spectacole în limba română sau maghiară, au reușit să înțeleagă aproape fiecare cuvânt rostit / cântat pe scenă.

Micuța Moarte, al doilea solo din cariera Marinei Sossi, este un spectacol puternic influențat de piesele lui Beckett și Teatrul Nô, după cum explica Neil Light, tânărul regizor responsabil de efectele vizuale, comice și controversate cu care este presărat spectacolul. Împărțit în trei tablouri distincte, *performance*-ul se joacă cu imaginația spectatorului, invitându-l să adauge elementele mimate pe scenă. Pentru început, suntem invitați în lumea unei *actrițe* care, cu o peruca blondă, o pereche de sandale aurii și o rochie albă vaporosă, recrează lumea filmelor *noir*. Al doilea rol adus pe scenă a fost *Ingenua*, o apariție construită din lumină și umbră, din descoperiri de obiecte și un stângaci mod de a folosi scena. Cel mai expresiv moment a fost *Omul fără chip*, imaginat într-un moment romantic – o cină cu o tânără. Marina Sossi a reușit în interpretarea ei să delimiteze clar cele două personaje surprinse la masă. Obiectele vestimentare au fost transformate în mâncare, pahare și vin, fiind folosite cu mult umor.

Cel mai puternic experiment teatral a fost însă **Lili Handel**, spectacolul artistului bulgar Ivo Dimcev. Fiind considerat cel mai promițător talent al teatrului bulgar, Ivo și-a perfecționat pregătirea artistică cu metode mai puțin tradiționale, urmând cursuri de *butoh*, improvizație, tehnică vocală în mai multe țări europene. Talent multilateral, pe lângă dans și coregrafie se ocupă de muzică (compune și interpretează), film experimental și fotografie. Spectacolul oferit la Baia Mare, în chiar închiderea Festivalului, este o originală îmbinare de sânge, poezie și muzică – explică organizatorii în caietul-program, avertizând de asemenea că spectacolul este interzis spectatorilor sub 16 ani. Spectacolul, a cărui premieră a avut loc în 2004, a primit din partea unui juriu alcătuit din cursanți ai seminarului tinerilor critici de teatru Premiul pentru cel mai bun actor cu ocazia Festivalului de Teatru Alternativ de la Szeged (Ungaria, 2005). Încă de la început, spectatorul se vede obligat să renunțe la orice clișeu artistic, pentru că ceea ce i se promite depășește orice orizont de așteptare. Spectacolul redefiniște și abuzează de nuditate, indecență. Mișcările sunt riguros trasate, în ritm mecanic. Facem cunoștință mai întâi cu o voce contorsionată pe tonalități foarte înalte, împletită cu melodia *Mona Lisa* a lui Nat King Cole. Din

Ivo DIMCEV în recitalul său, *Lili Handel*.

Întineric apare un corp gol, puternic în constituție, dar fragil în mișcare. Ființa care intră în lumină nu are nimic uman. Provoacă dezgust și frică. *Lili Handel* – personajul – se zbate să găsească echilibrul, pendulând între gesturi obscene și mișcări grațioase: mânuiește precum în gimnastica ritmică o panglică imensă, care însă se înnoadă, stricând momentul artistic; acompaniază cu greutate un disc de vinil a cărui ac sare mereu, lăsând vocea tânguindu-se de singurătate. Încearcă și dă greș; reia, și iar eșec. Momentul cel mai puternic este creat de gestul disperat al artistului de a oferi totuși ceva spectatorilor, atunci când orice încercare artistică eșuează. Cu o seringă de unică folosință, artistul își scoate sânge, pe care îl licitează. Publicul – deloc dezgustat – intră în joc firesc. Se licitează sume serioase, iar la un moment dat, o tânără entuziastă răspunde întrebării: *Cât oferiți pe sângele lui Lili Handel?* cu un foarte sincer și serios: *Toată viața mea!*

Spectacolul a fost aplaudat îndelung, iar un tânăr preot greco-catolic, în costum negru și cu dog caller-ul la vedere, a răspuns tolerant întrebării referitoare la înțelesul spectacolului: „O reinterpretare modernă... a vieții”.

Echipa de organizare formată din: Marilena Frențiu (Director general al Teatrului Municipal Baia Mare), Nicolae Weisz (director artistic al aceleiași instituții) și Radu Macrinici (Directorul Festivalului Internațional de Teatru ATELIER) a reușit să ducă la bun sfârșit nu mai puțin de 28 de evenimente. Pentru Baia Mare, festivalul de teatru a însemnat o întâlnire majoră și inedită, dar care a demonstrat că cele două săli de pe strada Crișan pot fi umplut până la refuz de spectatori.